by sapropel were distinguished along the shoreline. The excavation yielded the following finds: 896 fragments of pottery (2090 g); 492 (510 g) pieces of amber, including natural, unworked pieces; and 182 (580 g) flint artefacts. Bone and stone artefacts were also found. The shoreline was dominated by porous ware (Fig. 2), while the hill was dominated by pit-comb pottery (Fig. 3). Pottery typical of both Corded Ware and Globular Amphora cultures was also identified (Fig. 4). The amber finds consisted mainly of manufacturing defects and waste, with almost no intact artefacts (Fig. 5). Flint arrowheads typical of the Late Neolithic were found, as well as an imported schist arrowhead (Fig. 6). The zooarchaeological material, comprised of game, marine mammal and numerous fish bones, was rather poorly preserved. The species identified include moose, wolf, seal and porpoise. The archaeological layer is very rich in burnt bones, distributed over a large area. Two bone artefacts were found in the lower layer (Fig. 7). The bone from the upper layer dates to the end of the 4th millennium BC, and roughly corresponds to the turn of the Middle and Late Neolithic. The amber workshops and the pit-comb pottery should likely be attributed to this period as well. The porous ware found in the coastal area likely belongs to an earlier period.

Matas Valauskas

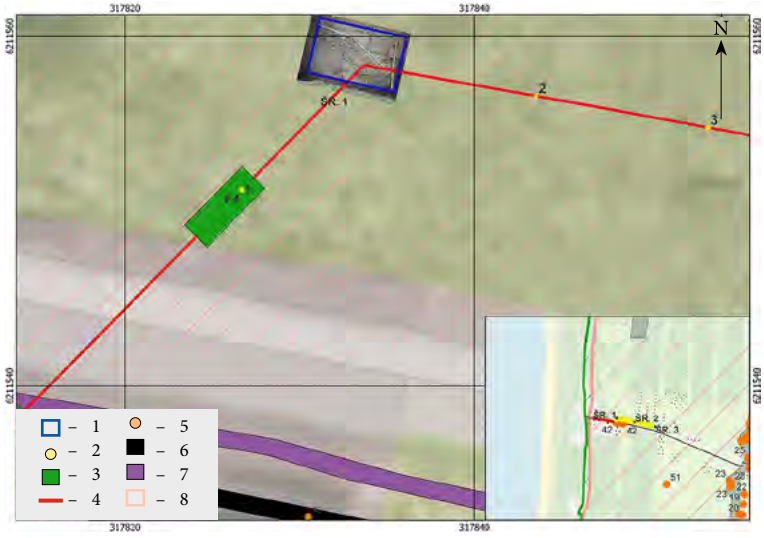
Žvejybinė konstrukcija Šventosios akmens amžiaus gyvenvietėje

2022 m. sklype Šviesos g. 1A planuota įrengti naują elektros tinklų trasą. Ši vietovė patenka į saugomą Šventosios akmens amžiaus gyvenvietės (UK 1813) teritoriją (Palanga, Šventoji). Dėl šios priežasties už minėtų darbų vykdymą atsakinga įmonė AB „Energijos skirstymo operatorius“ inicijavo archeologinių tyrimų atlikimą. Siekiant ištirti kultūrinį sluoksnį ir nustatyti jo storį, chronologiją, susiformavimo laiką, užfiksuoti statinių liekanas ar kitus archeologinio pobūdžio vertingųjų savybių turinčius objektus, 2022 m. birželį–liepą naujos elektros trasos vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. Jų metu iki įžemio ištirti 3 įvairaus dydžio šurfai bendro 23 m^2 ploto ir žvalgyta 371 m ilgio tranšėja (apie 35,5 m^2). 2022 m. iš viso ištirtas 48,5 m^2 plotas (iki įžemio – 21 m^2). Taip pat atlikta 20 geologinių gręžinių (1 pav.).

Tyrimų vieta yra Šventosios akmens amžiaus gyvenvietės V dalyje, buvusio lagūninio ežero duburyje, palyginti toli nuo žmonių apgyvendintų pakrančių. Arčiausia žinoma radimvietė (42) yra 2–25 m į P bei R nuo 2022 m. tyrimų vietos.

Ankščiau archeologiniai tyrimai šioje teritorijoje vykdyti: 2007–2009, 2011, 2012, 2015, 2016, 2019, 2021. 2007, 2009, 2011, 2015 m. – G. Piličiauskas (*LIIR*, f. 1, b. 4853; *ATL 2009 metais*, 2010, p. 17–20; *KPC PB*, f. 39, a. 1, b. 2284; *LIIR*, f. 1, b. 7448), 2008, 2012 – G. Piličiauskienė (*KPC PB*, f. 39, a. 1, b. 2780; *ATL 2012 metais*, 2013, p. 26–30), 2015 – M. Mačiulis (*LIIR*, f. 1, b. 7643), 2016 – V. Vingis (*LIIR*, f. 1, b. 7939), 2019 – U. Budvydas (*LIIR*, f. 1, b. 8990), 2021 – J. Sadauskas (*LIIR*, f. 1, b. 10294). Informatyviausi 2009, 2011 m. G. Piličiausko tyrimai 42 radimvietės aplinkoje ties Šviesos gatvės sklypu 2D. Tyrimų metu aptikti mediniai kuolai, pušų skalos, akmeniniai tinklų pasvarai, pušies žievės plūdės – radiniai, siejami su akmens amžiaus žvejybine konstrukcija, ^{14}C metodu datuoti III tūkst. pr. Kr. pradžia.

2022 m. tyrimų metu nustatyta, kad tyrimų vietoje po durpingu paviršiaus dirvožemiu susiformavusi 10–20 cm storio juosva ar rusva

1 pav. Tyrimų situacinis planas: 1 – 2022 m. žvalgomieji tyrimai; 2 – 2022 m. geologiniai gręžiniai; 3 – 2022 m. žvalgymai; 4 – 2022 m. elektros trasa; 5 – akmens amžiaus radimvietės; 6 – 2011 m. G. Piličiausko tyrimai; 7 – 2009 m. G. Piličiausko tyrimai; 8 – Šventosios akmens amžiaus gyvenvietė. M. Valausko brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – 2022 exploratory excavation; 2 – 2022 geological boreholes; 3 – 2022 survey; 4 – electrical cable laid in 2022; 5 – Stone Age findspots; 6 – excavation by G. Piličiauskas in 2011; 7 – excavation by G. Piličiauskas in 2009; 8 – Šventoji Stone Age settlement.

durpė. Nuo 50–70 cm gylio (H_{abs} 0,30 m) glūdi 1,4–1,5 m storio ežerinės nuosėdos – rusvas ar pilkšvas sapropelis, kuris tęsiasi iki 1,9–2,2 m gylio (H_{abs} –1,20 m), kur pasiekiamas Litorinos transgresijos smėlis – įžemis. Žvalgymų metu fiksuota panaši stratigrafija į aptiktą žvalgomųjų tyrimų metu. Trasos R ar P dalyse daugiausia fiksuoti suardyti sluoksniai suformuoti XX a. II pusėje–XXI a. pradžioje įrengiant ankstesnius inžinerinius tinklus.

Šurfe 1 apie 1,2 m gylyje (H_{abs} 0,00–0,15 m) aptikta iš vertikalių į buvusio ežero dugną sukaltų medinių kuolų ir įvairaus skersmens horizontalių karčių ir skalų surėsta povandeninė *žvejybinė užtvara* (2–3 pav.). Iš viso suskaičiuoti 36 stambesni kuolai, kurių ilgiausi siekė 1,5 m, skersmuo 2–10 cm. Vytelės plonos, 1–2 cm skersmens ir apie 1 m ilgio, sutrūkinėjusios. Vytelių surišimo liekanų nerasta, todėl manoma, kad jos buvo tiesiog sudėtos, galbūt supintos tarp kuolų, taip tarsi suformuojant stabilią, nekilnojamą tvorelę žuvims į nuolatinę jų gaudymo vietą nukreipti. Arba vyteles laikiusi karna neišliko, o vertikalios užtvaros fragmentai sukiužo šalia kuolų.

2022 m. aptikti kuolai ir pati užtvara išvirtusi ant šono, todėl jos išlikimas gana padrikas. Jos centrinė dalis išlikusi gana tvarkinga, tik pakraščiai nebesudaro aiškios konstrukcijos.

Netvarkingi užtvaros fragmentai tęsiasi už V, R ir P sienelės ribos. Struktūra orientuota ŠV–PR kryptimi apie 5 m ilgio ir iki 1 m pločio. Remiantis ^{14}C tyrimais mėginio amžius 2899–2730 m. pr. Kr. (4209±28) (FTMC–MV37–1). LNM sutikus priimti ir konservuoti radinį, konsultuojant muziejaus archeologams, užtvara buvo iškelta ir perduota muziejui.

2 pav. Žvejybinės konstrukcijos vaizdas iš viršaus. M. Valausko nuotr.

Fig. 2. A top-down view of the fishing installation.

3 pav. Žvejybinės konstrukcijos vaizdas iš PR. M. Valausko nuotr.

Fig. 3. The fishing installation viewed from the SE.

4 pav. Medžio žievės plūdė. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 4. A float made from tree bark.

Atlikus medienos rūšies analizę (K. Pesec-kas) nustatyta, kad 4 vertikalūs kuolai pagaminti iš uosio ir alksnio. Horizontalios kartys daugiausia pagamintos iš uosio, taip pat buvo iš gluosnio, alksnio, lazdyno ir pušies. Vytelės daugiausia gamintos iš lazdyno, taip pat uosio, gluosnio ir beržo. Mėginiui paimta vienintelė skala – pušinė. Medienos rūšinei analizei paimta iš viso 82 mėginiai iš skirtingo skersmens horizontalių karčių, vytelių, vienos skalos ir visų vertikalių kuolų.

Šalia užtvaros taip pat aptikta pavienių radinių: 2 medžio fragmentai be aiškių apdirbimo žymių, medžio skala ir medžio žievės plūdė (4 pav.). Preparuojant konstrukciją LNM šalia medinių struktūros dalių taip pat aptikta agaro riešutų liekanų, botaninių sėklų, angliukų.

Manoma, kad 2022 m. aptikta struktūra siejasi su žinoma radimviete 42, kuri yra apie 25–40 m į P–PR nuo jos.

Šurfe 3 sapropelio ir įžemio kontakto lygyje taip pat aptikta 11 medinių radinių. Tai 13 cm ilgio apvalaus pjūvio medienos fragmentas su galimomis apdirbimo žymėmis, 3 medžio skalos, 2 apvalaus pjūvio medžio fragmentai, perskelto medžio fragmentas ir 4 medžio fragmen-

tai be aiškių apdirbimo žymių. Jokių radinių neaptikta tik šurfe 2.

Sklype Šviesos g. 1A Šventosios akmens amžiaus gyvenvietėje lagūninio ežero teritorijoje 1,2 m gylyje ežerinėse nuosėdose buvo aptikta III tūkst. pr. Kr. apie 5 m ilgio ir apie 1 m pločio žvejybinė užtvara, suformuota iš į gruntą įkaltų kuolų ir aplink juos sudėliotų plonų vytelių. Ją galima sieti su netoliese esančia Šventosios 42 radimviete.

Fishing Installation at the Šventoji Stone Age Settlement

In 2022, 20 boreholes, 3 test pits with a total area of 23 m^2, and a 371-m-long trench with an area of around 35.5 m^2 in total were investigated at the site of the Stone Age settlement of Šventoji at 1A Šviesos St. (Fig. 1). A wooden fishing structure was unearthed in test pit 1 at a depth of around 1.2 m (H_{abs} = 0.15–0.00m). This structure was made of thicker stakes of ash, willow, and alder, with thin twigs or branches of hazel arranged around the stakes (Figs. 2–3), and was dated to 2899–2730 BC using ^{14}C. Individual finds were also discovered in the vicinity of the installation (Fig. 4).

Dalia Vaičiūnienė,
Vytas Tomašauskas

Žvalgomieji tyrimai magistralinio kelio A5 naujoje trasoje Kalvarijos savivaldybėje

2022 m. birželį magistralinio kelio A5 Kaunas–Marijampolė–Suvalkai ruože nuo 85,00 iki 97,06 km teritorijose (Kalvarijos sav.) vykdyti žvalgomieji tyrimai (1 pav.). Jų metu ištirtas bendras 122 m^2 plotas.

2021 m. rekonstruojamo kelio ruožo teritorijoje (apie 205,05 ha plote) J. Račas atliko

1 pav. Bendras vykdytų žvalgomųjų tyrimų vietų situacijos planas. V. Tomašausko brėž.

Fig. 1. General area plan of the archaeological survey area.

